

Barns undring

Hvilke tanker og forståelse har barnehagelæreren om det undrende barnet? Og på hvilke måter reflekteres dette i pedagogisk praksis?

Emma Karoline Risvik

[kandidatnummer: 15]

Bacheloroppgave

[BHBAC3990]

Trondheim, 26.04.2024

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	2
2.0 Teoretisk forankring	3
2.1 undring.....	3
2.2 hvorfor undring i barnehagen?	4
2.3 Hvordan møte barns undring?	5
2.3.1 utfordringer i møte med barns undring.....	6
2.4 Læring.....	7
3.0 metode	8
3.1 valg av metode	8
3.2 Planlegging.....	9
3.3 Utvalg av informanter.....	10
3.4 Beskrivelse av gjennomføring	10
3.5 metodekritikk.....	11
3.5.1 Reliabilitet.....	11
3.5.2 Validitet.....	11
3.6 etiske retningslinjer.....	12
3.7 analyse	12
4.0 funn og drøfting	13
4.1 Tiden som barriere.....	13
4.2 Den voksne som skaper undring eller er med på undring.....	15
4.3 Undringens vei til læring	18
5.0 Avslutning	22
6.0 Litteraturliste	24
Vedlegg 1: Samtykkeskjema	26
Vedlegg 2: Intervjuguide	28
Vedlegg 3: SIKT	29
Vedlegg 4: Praksisfortelling, informant A	29
Vedlegg 5: Praksisfortelling, informant B	30

1.0 Innledning

I løpet av mine tre år som barnehagelærerstudent ved Dronning Mauds Minne Høgskole har jeg lært og erfart hvor viktig undring er for barna. Jeg har opplevd at undring er noe barnehagelærere mener er viktig, men at de selv ikke er like flink på å følge det opp. Har ofte sett ansatte som har vært mer opptatt av å snakke seg imellom, eller at det søkes frem svar på internett. Jeg har som sagt lært og erfart hvor viktig undring er, men vet selv at jeg har et forbedringspotensial der, da jeg fort kan bare slenge ut et svar uten å ta meg tiden til å undre sammen med barna. Jeg synes derfor det er spennende å høre hvilke tanker pedagogiske ledere og barnehagelærere har om barns undring, og hvordan tar de selv tak i det i praksis. Og ut fra dette kan jeg få noen tanker på hvordan jeg kan bli flinkere på å møte barns undring.

I barnehageloven, som er en lov alle barnehager må følge står det at barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertvang. (Barnehageloven, 2005, § 1). Hvert barnehageår lages det en årsplan som barnehagen skal følge, denne årsplanen tar utgangspunkt i rammeplanen for barnehagen (2017). I rammeplanen blir undring nevnt flere ganger. Det kan derfor sies at undring er en viktig del av barnehagens arbeid. I løpet av studietiden har vi lært mye om undring og hvorfor dette er viktig, likevel føler jeg ikke at det jobbes godt nok med i barnehagen.

I denne bacheloroppgaven vil jeg derfor se nærmere på hvilke tanker og forståelser barnehagelæreren har om det undrende barnet, men også hvordan de jobber med dette i pedagogisk praksis. Det er spennende å se om deres tanker og forståelser er i samsvar med hvordan de gjør det eller ikke. I oppgaven vil vi kunne se hvordan jeg har jobbet med temaet, hvilken teori jeg har lagt vekt på, valg av metode og arbeidet mitt med analyse av datamaterialet. I kapittel4 vil jeg presentere mine funn og drøftingen min rundt det. I funn og drøfting har jeg tatt for meg tre temaer som er tiden som barriere, den voksne som skaper undring eller er med på undring og undringens vei til læring. Avslutningsvis kommer det en avslutning hvor jeg oppsummerer temaene mine og innholdet i bacheloren min og hvordan dette kan sees opp mot problemstillingen min *«hvilke tanker og forståelse har barnehagelæreren om det undrende barnet? Og på hvilke måter reflekteres dette i pedagogisk praksis?»*

2.0 Teoretisk forankring

I den teoretiske forankringen skal jeg ta for meg teorien som danner grunnlaget for videre drøfting i oppgaven. Teorien jeg har valgt skal hjelpe meg å besvare problemstillingen min «*hvilke tanker og forståelse har barnehagelæreren om det undrende barnet? Og på hvilke måter reflekteres dette i pedagogisk praksis?*». Jeg har derfor valgt ut teori som jeg mener er relevant for å belyse min problemstilling. Først skal jeg gjøre rede for undring, videre skal jeg ta for meg hvorfor undring i barnehagen, hvordan møte barns undring, utfordringer i møte med barns undring, og avslutningsvis skal jeg ta for meg læring.

2.1 undring

Undring er en viktig del av barnehagehverdagen. Barna undrer seg mye hver dag, og det skjer ofte spontant. Verbet «å undre seg» handler om å fundere og lure på noe, å være forundret eller forbauset. (Amundsen, 2013, s. 13). Slik jeg ser det er undring noe som oppstår når barna møter noe ukjent, uventet eller noe som fascinerer dem. Undring er en del av hvordan barna lærer og forstår verden rundt seg. Det kan være spørsmål som «*hvorfor er himmelen blå?*», til å lure på hvorfor marken ikke har bein. Dette er ikke en undring som er tilfeldig, men det er barnas måte å utforske verden og prøve å skape en mening ut fra det de opplever. Når barna undrer seg, kan vi se på det som deres ønske til å forstå og lære.

Jeg ser ofte i barnehager at barnehagelærere søker seg frem til svaret som barnet undrer seg over eller at de avviser barnet, og dette kan føre til at undringsprosessen hos barnet stopper opp. Undring forbindes med det å lure på noe, barn er nysgjerrige og søker etter svar og meninger i verden. Brenifier hevder at voksne sine holdninger og uoppmerksomhet overfor barnas spørsmål og undring kan betraktes som den mest brutale holdningen. Dette skyldes vår manglende evne til å lytte til barna, og i noen tilfeller ignorere dem eller avvise dem. Dette vil kunne sende signaler til barna om hva som er viktig og mindre viktig i livet. (Brenifier, 2003, i Amundsen, 2013, s. 186). En veiledende voksen vil kunne hjelpe barna til mer kritisk tenkning og utforskning, mens å gi ferdige svar vil kunne begrense barnas mulighet til å tenke selvstendig og det vil kunne virke ødeleggende for deres glede av å oppdage og utforske verden. Derfor er det viktig at barnehagelærere er oppmerksomme og til stede rundt barna. Barna merker for når de voksne ikke er til stede eller ikke gir dem den responsen de forventer.

Å undre seg innebærer at barna stiller spørsmål, utforsker og søker svar på sine egne spørsmål. Undringer er derfor en sentral del av barns læring og utvikling. Det er derfor viktig at barnehagelærere har en god forståelse av undring som fenomen. Undring er med på å

fremme kritisk tenkning, problemløsning, kreativitet og nysgjerrighet blant barna. Barna søker mening alene og sammen med voksne, og den prosessen er avhengig av den voksnes evne til å lytte, være ærlig og utforske det barn undres over. (Sagberg, 2016, s. 34). Når barnehagelæreren støtter barns undring, legger de grunnlaget for et stimulerende læringsmiljø der barna oppmuntres til å utforske og stille spørsmål. Gjennom å aktivt lytte til barns undring og oppmuntre barna til å stille spørsmål, gir det barna mulighet til å være aktive deltakere i egen læringsprosess. Undring kan være et utgangspunkt for læring og utforskning, da det motiverer barna til å søke etter svar.

2.2 hvorfor undring i barnehagen?

Barna tilbringer store deler av dagene sine i barnehagen, dette er derfor en stor og viktig arena for barna å lære og undre seg. I rammeplanen står det at personalet skal støtte og berike barnas undring, og personalet skal stimulere barnas undring og evne til å stille spørsmål. De nevner også at barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring. (2017). Rammeplanen legger grunnlaget for årsplanen som barnehagene lager hvert barnehage år. I lys av rammeplanen blir det tydelig hvor viktig undring er som en del av barnas erfaringer og læring i barnehagen. Leken er en måte for barna å tolke verden på. I følge Schutz syn på barns lek og fortolkning av verden, hevder han at barna skaper lekeverdener der de tar på seg ulike roller og handler ut fra disse. (Amundsen, 2013, s. 154-156). Dette innebærer ikke at leken bare er en aktivitet, men også en måte for barna å utforske og forstå verden på. Når barna leker, utforsker de ulike roller og situasjoner, og gjennom dette utvikler de en forståelse av seg selv, men også andre og omgivelsene rundt. I leken oppstår det spørsmål og undringer om hvordan verden fungerer, denne nysgjerrigheten driver barn til å søke etter svar og mening, og dermed stimulerer leken læring og utvikling.

Det er som nevnt gjennom undring at barna forstår og tolker verden. Amundsen mener derfor at det er viktig at vi ber barna om begrunnelser og stille spørsmål til utdypning, for å kunne føre samtalen videre. Dette for at barna skal bli kjent med sine egne tanker og hva som bor i dem. (Amundsen, 2013, s. 190). Dette kan støttes opp av det Sagbergs syn på at læring og undring passer godt sammen. Hans perspektiv legger vekt på betydningen av å lytte til barna og utforske verden sammen med dem. Han mener derfor at undring er tett knyttet opp til pedagogisk ydmykhet. Det vil si at man anerkjenner barnas unike forståelse av verden som man kan utforske videre sammen med barna. (Sagberg, 2016, s. 29). Pedagogisk ydmykhet kan også tenkes at man skal være åpen for at læring kan oppstå uventet. Læring trenger ikke alltid å være planlagte aktiviteter, men det kan like gjerne oppstå spontant slik som gjennom

barns undring og utforskning. Ved å oppmuntre til undring og utforskertvang, gir barnehagen barna muligheten til å utfolde sin skaperglede og utvikle sitt naturlige ønske om å forstå verden rundt seg. Det er gjennom undring at barna utvikler sin kritiske tenkning, nysgjerrighet og evne til å løse problemer. Barnehagelærere spiller en avgjørende rolle i å legge til rette for undringssituasjoner, støtte barns utforskning og oppmuntre til refleksjon

2.3 Hvordan møte barns undring?

Å møte barns undring er en viktig del av å støtte deres naturlige nysgjerrighet og utforskertrang. Derfor er det viktig at man som barnehagelærer er observant på barnas nysgjerrighet og undringer når barna viser interesse for noe eller stiller spørsmål om verden rundt seg. Dette kan sees opp mot Dewey, som mener at de voksne må ha kunnskap om barnets kapasitet, interesser og vaner. Det er viktig at de voksne fanger opp og forsøker å gå videre med aktiviteter eller interesser som barnet allerede er opptatte av. Videre sier han at den voksne må finne ut og få fram barnets interesser, fordi barnets interesser er tegn på ny kompetanse som barnet holder på å lære seg. (Elfström, Nilsson, Sterner & Wehner-Godée, 2016, s. 174). Det kan derfor tenkes at barnehagen bør legge til rette for aktiviteter som oppmuntrer til utforskning. Dette kan være å tilby de ressurser som barna kan bruke til å utforske sine interesser og undringer. Å være observant og oppmerksom på barnas interesser, vil kunne være en viktig forutsetning for å kunne legge til rette for læring som er meningsfull for barna. Det er avgjørende å anerkjenne og ta barns spørsmål og undring på alvor. Dette kan bidra til å støtte barns selvtillit og motivasjon for læring, samtidig som det styrker deres følelse av å bli sett og hørt.

Tilknytning er en faktor som spiller inn i barns undring og utforskning. Et barn som har trygg tilknytning til en voksne, vil være friere til å utforske og lære enn et barn med utrygg tilknytning. (Schibbye & Løvlie 2017, s. 83). Derfor vil det være avgjørende å skape trygge å gode relasjoner med barna, der barnet blir sett og hørt. Dette vil innebære å anerkjenne barnets følelser, se barnet i undringsprosessen og lytte til barnet, slik at barnet føler seg trygg i samspill med den voksne. Barns evne til å utforske å lære kan være påvirket av deres tilknytning til voksne. Hvis barn opplever utrygge tilknytningsforhold, kan de bli mer tilbakeholdne med å utforske. Slik jeg ser det er det derfor avgjørende å skape trygg tilknytning i barnehagen, slik at man skaper et miljø der barna føler seg trygge og at de blir støttet i sin undringssituasjon. Hvis barnehagelæreren klarer dette vil de kunne klare å legge et grunnlag for en positiv læringsarena som fremmer barns undring, utforskning og personlig vekst. Ved å oppmuntre til undring, lærer barna å tenke kritisk og reflektere over situasjoner

og problemer som kan oppstå. Olsholt og hans medforfattere understreker at filosofi i barnehagen handler om å veilede og støtte barna, tar de ansvar for egen tankeprosess på en måte som gir de sjansen til medvirkning. (Amundsen, 2013, s. 87). Det vil si at det skapes et læringsmiljø i barnehagen, hvor barna opplever seg som aktive deltakere i egen kunnskapsutvikling.

Hvordan man responderer på barns undring er også en viktig forutsetning for at barna skal føle seg sett, hørt og at vi tar dem på alvor. Ifølge Locke er barns undring og nysgjerrighet et bevis på deres sterke ønske om å lære. Han mener derfor at vi må ta barna på alvor og ikke le av deres spørsmål. (Amundsen, 2013, s. 68). Når voksne responderer på barns undring på en støttende måte, bidrar det til å skape et læringsmiljø som er preget av åpenhet og utforskning, og som stimulerer til læring på barnas premisser. Når barnehagelæreren søker svar på internett for å gi et fasit svar til barnet, kan undringsprosessen hos barnet stopp. Hvis vi ser på Brenifiers tanker, går dette ut på vårt forhold til barns undring, uansett hvilket undringspråk barnet tar i bruk. Han mener også at å gi ferdiglagde svar vil sette en stopper for barns videre utspørring. Videre mener han at det er viktig at de voksne innrømmer overfor barna at et spørsmål ikke alltid kan besvares. (Amundsen, 2013, s. 186-187). Slik jeg ser det spiller undring en viktig rolle i barnehagen ved å fremme barns læring, kreativitet og deres forståelse av verden.

2.3.1 utfordringer i møte med barns undring

Å møte barns undring er ikke alltid like lett. Tid er en faktor som blir mye nevnt i barnehagen, noe som kan resultere i at den voksne slenger ut et fasitsvar for å bli ferdig med situasjonen, eller at barna blir ignorert. Silje, med 27 års erfaring i barnehagen, hvorav 15 år som pedagogisk leder, påpeker den økende tidsklemma som barnehagelærere opplever. Hun peker på omfattende forventninger fra kommunale og statlige myndigheter, samt fra foreldre, som legger press på tidsrammene. Dette går på bekostning av tiden med barna. Rapportering, møter og samtaler med ulike instanser tar opp verdifull tid som burde tilbringes med barna. (Granholt, 2019, i Granholt, 2021, s. 153). Dette kan knyttes opp mot det Nordli og Thormodsæter sier om den travle barnehagehverdagen. De nevner at på bakgrunn av dette er det ofte lett å svare nei til barna når det er spørsmål om noe. Et slikt nei-svar uten noen forklaring vil kunne være med å lukke hele kommunikasjonen mellom den voksne og barnet. (Nordli & Thormodsæter, 2010, s. 46). Dette kan gå på bekostning av den pedagogiske kvaliteten i barnehagen og tiden sammen med barna. Det er barnehagelærere som sitter på kunnskapen om hvorfor barns undring er viktig og hvorfor det må jobbes med, men det betyr

ikke at det bare er deres ansvar å støtte barns undring i hverdagen. Nordli og Thormodsæter påpeker at det er viktig å bruke enkel ordtak eller regler for å minne hverandre på de viktige prinsippene i barnehagen. Dette vil være med å opprettholde og forbedre praksisen i barnehagen. De understreker at de ikke er lett å endre barnehagekulturen eller praksisen, og at det derfor ikke er tilstrekkelig å bare diskutere temaet på et personalmøte eller en planleggingsdag. For å virkelig kunne endre praksisen må man endre tankemåter, kommunikasjon og handlinger. (Nordli & Thormodsæter, 2010, s. 48).

I barnehager er det ofte mye sykdom som gjør at det tas inn assistenter, og det kommer inn nye ansatte. Dette kan også ha en påvirkning på barns undring, da de kanskje ikke har erfaring og ikke vet viktigheten av det som jobbes med. Som nevnt er tid en faktor, og det kan derfor tenkes at det ikke tas god nok tid til å lære opp og at kvaliteten dermed blir svekket. Van Maanen og Schein påpeker at måten de nye ansatte lærer opp og lærer om arbeidsreglene, i stor grad avhenger av hvordan opplæringen blir gjennomført. (Van Maanen & Schein, 1979, i Jakobsen, 2003, s. 74). Det vil si at måten de nye ansatte lærer om arbeidsregler og kulturen i barnehagen, avhenger av kvaliteten i opplæringen. Det er viktig at de nye ansatte blir lært opp, og at alle forstår viktigheten av det som jobbes med, slik at det kan bidra til en kultur hvor læring og utvikling for barna står sterkt. Dette støttes opp av det Jakobsen sier om rollemodeller. Rollemodeller er en enkeltperson hvis deres handlinger, personlige stil og spesielle egenskaper blir kopiert eller imitert av andre. Denne imitasjonen skjer fordi folk beundrer disse rollemodellene. (Jakobsen, 2003, s. 151). Jakobsen påpeker at rollemodeller er en kilde til inspirasjon og læring for de nye ansatte, og at deres holdninger kan være med å forme en kultur i barnehagen. Ved å gå frem som en god rollemodell vil den nye ansatte se opp til deg å etterligne det du gjør. Ved at barnehagelæreren går frem som et godt eksempel i møte med barns undring, kan det få nyansatte til å se viktigheten av undring og hvordan man skal støtte barns undring.

2.4 Læring

Undring og læring er to begreper som ofte går hånd i hånd. Gjennom undring legges det til rette for læring gjennom oppdagelse, hvor barna aktivt utforsker kunnskap på egenhånd. Dette gjør at barna skaper en dypere forståelse til den kunnskapen de tilegner seg. Piaget var imot en lærerstyrt undervisning og mente at den viktigste formen for kunnskap, var den kunnskapen barna skapte selv gjennom utforskning, eksperimentering og erfaring. Vygotskij derimot la vekt på at all kognitiv og all tenkning har sitt utgangspunkt i sosial aktivitet, og at læring og utvikling hos barn skjer i samspill med andre. (Lillemyr, 2020, s. 11-112). Ut ifra

deres teorier kan det tenkes at en kombinasjon mellom dem kan være med på å skape et læringsmiljø som oppmuntrer til selvstendig tenkning og samarbeidende læring.

Begrepslæring handler om at barna skal lære seg ordenes betydning og utvikle gode og stabile begreper.

Begrepslæring er noe som skjer i alle ulike situasjoner. Barna får førstehåndserfaring når de får muligheten til å se, berøre og håndtere ulike gjenstander og ved å observere og prøve ut handlinger. Når personalet beskriver ord, gir forklaringer og lytter til barnas innspill, vil de få påfyll gjennom andrehåndserfaring. (Hals, 2018, s. 9). Gjennom begrepslæring vil barna få utviklet språket sitt, og det vil kunne være med å bidra til å stimulere barns undring. Gjennom å utforske og diskutere sine undringer sammen med andre, kan barna utvikle sitt språk og vil dermed utvide sitt ordforråd mens de søker etter svar. Gjennom å dele undring og utforskning sammen med andre barn og voksne vil barna kunne lære av hverandre og utvikle sosiale ferdigheter. Det er også viktig at læring ikke kommer i veien for all undring da det er viktig å gi rom for at barna skal kunne oppdage og utforske på egenhånd. Ved å legge til rette for undring og utforskning oppmuntrer det barna til kritisk tenkning, problemløsning og utforskning av verden rundt seg. Broström og Frøkjær understreker viktigheten av at man holder seg interessert i bakgrunnen i stedet for å gi umiddelbare fasitsvar. Ved å holde svarene åpne, stimuleres barns nysgjerrighet, og ved å gi raske svar eller løsninger kan man risikere å begrense barnas videre utforskning. (Broström & Frøkjær, 2016, s. 51). Ved å holde seg i bakgrunnen vil det gi barna til å utforske og løse problemer på egenhånd, og kan dermed utvikle en dypere forståelse av det de undrer seg over. Samlet sett vil dette si å være en åpen og støttende veileder til barns undring og utforskning, vil være med å fremme barns nysgjerrighet og læring.

3.0 metode

I dette kapitlet skal jeg gjøre rede for og begrunne valg av metode. Her vil jeg beskrive hvordan jeg gikk frem i prosessen og hvilke valg jeg har tatt i forbindelse med metode, planlegging, valg av informanter, beskrivelse av gjennomføring metodekritikk, etiske retningslinjer og analyse.

3.1 valg av metode

I mitt forskningsprosjekt er jeg interessert i å finne ut hvilke tanker og forståelser barnehagelæreren har om det undrende barnet og hvordan dette reflekteres i pedagogisk

praksis. Jeg fant derfor ut at for å finne svar på min problemstilling var det best at jeg tok i bruk kvalitativ metode, dette i form av intervju og indirekte observasjon. «Et overordnet mål for kvalitativ forskning er å utvikle forståelsen av fenomener som er knyttet til personer og situasjoner i deres sosiale virkelighet» (Dalen, 2011, s. 15). Jeg ønsker å finne ut hvilke tanker og forståelser barnehagelæreren har om barns undring, men også hvordan de utfører dette i praksis.

Den indirekte observasjonen går ut på at informantene mine skriver en praksisfortelling hvor de har vært deltakende i barns undring, med en liten refleksjon. Fordelen med indirekte observasjon i form av praksisfortelling i denne sammenhengen, er at jeg vil kunne få en mer detaljerte innsikter i hvordan informanten faktisk håndterer situasjoner der barn viser undring. Ved bruk av praksisfortellinger gir det også muligheten for informanten til å formidle sine egne opplevelser og tolkninger av situasjonen. Dette vil bidra til å forstå hvordan de opplever og tolker barns undring. Gjennom intervjuene vil jeg kunne få større innblikk og forståelse i hvordan og hva de tenker, føler og hvilke erfaringer om barns undring, hvordan de selv mener at de møter barna og hva deres opplevelse av barns undring er. Jeg lagde en intervjuguide for å kvalitet sikre at det ble stilt relevante spørsmål for problemstillingen min. I intervjuet stille jeg åpne og gode spørsmål slik at informantene ville fortelle om egne tanker og opplevelser med egne ord, som gjør at jeg får en god forståelse av hvordan de ser på barns undring og hvilke tanker de har rundt det.

3.2 Planlegging

Da jeg fikk svar på at informantene mine ville stille til intervju, lagde jeg et informasjons- og samtykkeskjema som jeg sendte til informantene mine, slik at de fikk lese gjennom dette i forkant. Jeg lagde også en intervjuguide som de fikk tilsendt. Denne intervjuguiden består av fire hovedkategorier, for å ha en bedre struktur. Denne lagde jeg for å kvalitetssikre at de ble stilt relevante spørsmål i forhold til problemstillingen min. Informantene mine skrev også en praksisfortelling som de sendte til meg i forkant av intervjuet, slik at jeg kunne lese den og forberede meg. Jeg startet med å fokusere på de sentrale spørsmålene, med tanke på deres tanker og forståelse om det undrende barnet, før jeg videre fokuserte på deres praksisfortelling, hvor de reflekterte over sin egen rolle og hvordan de oppfattet barna i undringssituasjonen.

3.3 Utvalg av informanter

Til mitt forskningsprosjekt var jeg interessert i å hente informasjon fra personer som er pedagogiske ledere og som har en del arbeidserfaring, jeg hadde også et ønske om å intervju personer som jobber i barnehage hvor de har fokus på undring. Jeg undersøkte hvilke barnehager som bevisst jobbet med dette temaet før jeg kontaktet dem. Det var vanskelig å få tak i informanter, da flere takket nei på grunn av tidsmangel. Jeg fikk til slutt tak i 2 informanter som kunne stille til intervju, men disse jobbet ikke bevisst med undring i barnehagen. Utvalget mitt ble derfor å intervju de som hadde mulighet og ikke der de bevisst jobber med temaet. Ifølge rammeplanen skal det jobbes med barn undring, og det var derfor spennende og høre hvilke tanker og erfaringer informantene hadde rundt temaet undring. Begge informantene jobber som pedagogisk leder i ulike barnehager.

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

Da jeg hadde fått svar om at informantene kunne stille til intervju, sendte jeg informasjons- og samtykkeskjema til dem for å ivareta deres etiske retningslinjer. I informasjons- og samtykkeskjemaet informerer jeg om forskningens overordnede mål, hva jeg skal gjøre, at deres deltakelse er frivillig og at de når som helst kan trekke seg (vedlegg 1). Jeg sendte intervjuguiden (vedlegg 2) som jeg har laget i forkant, slik at de kunne forberede seg litt på spørsmålene som kom. En potensiell ulempe med å sende intervjuguiden på forkant, er at de kan være mer tilbøyelig til å gi positive svar om barns undring. Dette kan føre til at de tilpasser svarene sine for å imøtekomme mine forventninger, i stede for å uttrykke sine egne meninger. Jeg intervjuet begge i barnehagene, hvor jeg tok lydopptak av samtalene. Dette bidro til at jeg kunne hold mer fokus under intervjuene, samtidig som det muliggjorde en mer effektiv oppfølging gjennom å kunne stille relevante oppfølgingsspørsmål.

Før mine intervjuer, forberedte jeg meg godt i forkant og tenkte nøye gjennom spørsmålene jeg skulle stille. Jeg har tidligere hatt veiledningssekvens hvor jeg erfarte viktigheten av å plukke opp nøkkelord som blir sagt, derfor forberedte jeg meg på å måtte gjøre det. I et intervjusammenheng kan jeg om intervjuer fokusere på nøkkelord som blir uttrykt av informanten. Dette ordet kan være det siste ordet som blir sagt, eller et annet sentralt begrep som fremhever viktige poenger. Å plukke opp nøkkelord kan utføres på en undrende eller spørrende måte, som vil kunne bidra til å fremme en dypere forståelse av informantens tanker og perspektiver. (Birkeland & Carson, 2022, s. 78.) Ved å følge opp nøkkelord vil jeg kunne

sette i gang tanker hos informanten, som gjør at de utdyper det de forteller om enda mer og jeg oppmuntrer de til å reflektere videre.

3.5 metodekritikk

Når en skal forske og undersøke datainnsamlingen kan man finne ulike svakheter og styrker hos metodene. Det er viktig at jeg som forsker kritisk evaluerer forskningsmetodene mine og tilnærmingene som er brukt i forskningen. Metodekritikk handler om å søke og identifisere potensielle begrensninger og feilkilder som kan påvirke resultatene eller tolkningen av funnene. Metodekritikk spiller dermed en viktig rolle i å sikre kvaliteten og troverdigheten i forskningsarbeidet.

3.5.1 Reliabilitet

Reliabilitet handler om at metoden er pålitelig og troverdig, og at ved gjentatte innsamlinger vil det gi samme resultat. Dalen sier at reliabilitet ikke er like sentralt i kvalitativmetode som i en kvantitativmetode. (Dalen 2011, s. 93). Relasjon er noe som kan påvirke påliteligheten i forskningen min. Jeg kjente den ene informanten fra før, noe som kan påvirke svarene hos informanten og min tolkning av det. Når det er snakk om reliabilitet i kvalitativmetode, spiller forskerens rolle en avgjørende faktor. Forskerens rolle er ikke bare å observere og analysere, men det formes også i samspill med informanten. Samspillet mellom forsker og informant påvirker hvordan data samles inn, tolkes og presenteres. Her handler det altså om de resultatene jeg får kan gjentas og reproduseres. Hvis en annen skal forske den samme problemstillingen som meg, vil de da få samme resultat? Sannsynligvis vil man få ca. samme svar. Det kan tenkes at de tanker og forståelsene barnehagelærere har om undring ikke er så fjernt fra hverandre. Jeg har bare hatt intervju med to personer, noe som kan gjøre at det blir en svakhet i forskningen min. Men de to intervjuene jeg har hatt vil likevel gi meg noen interessante funn som jeg kan drøfte. For å være tro til det informantene sier, vil ja ta i bruk sitater når jeg skal finne funn og drøfte det.

3.5.2 Validitet

Validitet i en kvalitativ forskning, handler om hvor gode eller relevante resultatene fra datainnsamlingen er i forhold til det jeg ønsker å undersøke. Dalen fremhever at informantenes egne ord og fortellinger utgjør hoveddelen av det innsamlede materialet, som danner grunnlaget for tolkning og analyse i kvalitativ forskning. Hun understreker viktigheten av at dette materialet er rikt og relevant for å sikre en grundig og meningsfull analyse. (Dalen, 2011, s. 97). Som nevnt i beskrivelse av gjennomføring, fokuserte jeg på å plukke opp

nøkkelord som informantene sa. Dette ga informantene anledning til å komme med enda mer innholdsrik og fyldig informasjon, og det vil dermed bidra til at validiteten av datamaterialet blir styrket. Jeg tok lydopptak av intervjuene, og sjekket dermed lydopptakeren i forkant for å høre om kvaliteten på lyden var god. Jeg fikk med meg alt informantene sa, og har dermed ikke gått glipp av noe. En svakhet med lydopptak er at jeg kun skriver ned ordene som informantene sier, og vil derfor ikke kunne få med meg hvis det er usikkerhet, nølinger eller om kroppsspråket deres endres. Validitet er dermed noe som jeg legger mer vekt på med tanke på min problemstilling, da resultatene jeg sitter igjen med er relevant for det jeg ønsker å undersøke.

3.6 etiske retningslinjer

Når man skal samle inn data til forskning er det noen retningslinjer som man må ta hensyn til. Jeg søkte SIKT da jeg skulle ta lydopptak, dette lydopptaket transkriberte jeg med en gang, slik at jeg kunne slette det. Dette er derfor noe som ikke kan finnes igjen. Prinsippet om informert samtykke innebærer at det i forkant av intervjuene lages et skjema om prosjektets mål og fremgangsmåter, og at deltakelsen er frivillig. (Thagaard, 2013, s. 91). I forkant av intervjuene lagde jeg et samtykkeskjema hvor det gis informasjon om det overordnet målet for forskningen og at deres deltakelse er frivillig, og at de når som helst kan velge å trekke seg. De ble også informert om at jeg skulle ta lydopptak og at dette ville bli transkribert og slettet. I bachelor oppgaven har jeg valgt å kode informantene mine, informant A og B, jeg har også valgt å skrive hen for å ikke avsløre deres identitet.

3.7 analyse

Etter jeg hadde samlet inn data fra de to informantene mine, startet jeg å bearbeide materialet mitt. Jeg delte opp intervjuguiden min i fire hovedkategorier for å kunne gjøre analysearbeidet lettere. Jeg leste gjennom materialet mitt flere ganger, for å kunne få en dypere forståelse av hva de sier og hvordan det kunne knyttes opp mot praksisfortellingen de hadde med seg. Etter å ha lest gjennom flere ganger startet jeg med koding av dataen. Å kode data innebærer at man deler opp teksten og finne utsnitt av teksten med kodeord. (Thagaard, 2013, s. 158). Etter hvert tok jeg i bruk farger slik at jeg kunne fargekode de ulike temaene og mønstrene som dukket opp i datamaterialet mitt. Jeg tok for meg ulike farger til de ulike kategoriene, mønstrene og temaene. Jeg markerte det som kunne besvare problemstillingen min på best mulig måte, og det jeg opplevde som informantene mente var viktig. Når man klassifiserer dataen i ulike kategorier, kan det gjøre at det blir en mer oversiktlig tekst. Kategoriene vil

bidra til at forskeren kan identifisere sentrale temaer og mønstre i materialet. (Thagaard, 2013, s. 160). Da jeg hadde markert alt i farger, var det lettere for meg å identifisere de ulike temaene, mønstre og kategoriene, slik at jeg kunne gå i dybden på de ulike temaene. Når alt er markert i farger vil jeg kunne se etter sammenhenger eller relasjoner. Dette gjorde det lettere for meg å sammenligne intervjuene med observasjonene. Når jeg var ferdig med å analysere datamaterialet mitt, endte jeg opp med tre hovedtemaer som danner utgangspunktet for kapittel 4.

4.0 funn og drøfting

For å kunne besvare min problemstilling «*hvilke tanker og forståelse har barnehagelæreren om det undrende barnet? Og på hvilke måter reflekteres dette i pedagogisk praksis?*». Skal jeg i dette kapitlet bruke teorien jeg mener er relevant, for å presentere mine funn og drøftinger.

4.1 Tiden som barriere

På spørsmål om hvordan informantene opplever at barna undrer seg og i hvilke situasjoner, er tid et begrep som blir mye nevnt. Informant A uttaler seg:

«Det er jo gjerne litt begrenset med tid til å sette seg ned å la deg være til stede for at undring skal skje, eller at du skal oppdage undring.»

Videre forteller informant A at de i barnehagen har mye fokus på å tørre å ta seg tiden og være til stede rundt barna, og at det må være nok voksne til stede for at det skal kunne la seg gjøre. Man kan jo lure på hvorfor man ikke har tid til å sette seg ned med barna, det forventes jo og da spesielt fra foreldre at barnehagelærere har tid til å sette seg ned med barna og ta seg tiden til å lytte og se dem. Dette med tidspress kan støttes av Silje (Granholt, 2019 i Granholt, 2021, s. 153). Hun påpeker at mye av den verdifulle tiden som burde tilbringes i barnehagen blir stadig redusert. Med 27 års erfaring i barnehage, hvorav 15 år som pedagogisk leder opplever hun betydelig økning i tidspress. Det er for mange oppgaver, administrativt arbeid, pauser som skal avvikles og alle møtene som bidrar til følelsen av tidsklemme. Informant A er selv pedagogisk leder som kan være en faktor for at hen uttrykker at det er begrenset med tid til å sette seg ned å være til stede for at undringen skal skje. I rammeplanen (2017) står det at personalet skal støtte å berike barns initiativ, undring, nysgjerrighet, kreativitet, læringslyst og

tiltro til egne evner. Dette viser til at barnehagen har en ramme de må tenke ut fra når de skal arbeide med barnehagens innhold.

Informant A sier følgende:

«Undring skjer jo hele tiden, det skjer kontinuerlig, så det handler bare om å være på rett plass til rett tid.»

I en travel hverdag med mange oppgaver kan det tenkes at mange som jobber i barnehagen kan kjenne seg igjen i at barns undring blir unngått i forbifarten. Dette kan sees opp mot Nordli og Thormodsæter (Nordli & Thormodsæter, 2010, s. 46), som sier at i en travel barnehagehverdag er det ofte lett at man svarer nei til barna, da man ikke har tid eller tar seg tiden til det barna spør om. Når man svarer nei uten noen forklaring kan ha en negativ påvirkning, da det kan bidra til å låse situasjonen og hindre kommunikasjon mellom barnet og den voksne. Informanten nevner at undring skjer hele tiden, men at det handler om å være på rett plass til rett tid. I lys av det Nordli og Thormodsæter sier kan det være at barnehagelærere må være flinkere til å lytte til barna. Av erfaring er utetiden en tid hvor det undres mye, og man kan ofte se at personalet står og snakker med hverandre fremfor å ta seg tiden til å sette seg ned sammen med barna. Det er mange beskjeder som skal gis og ting som kanskje må diskuteres, men kan det finnes andre anledninger hvor man kan ta dette slik at det ikke går utover barna? Brenifer (Brenifier, 2003, i Amundsen, 2013, s 186) peker på at uoppmerksomhet fra voksne ovenfor barns spørsmål og undring anses som en av de mest brutale holdningene. Dette skyldes barnehagelærerens evne til å lytte til barna, og i noen tilfeller ignorere dem eller distansere oss fra dem. Han argumenterer for at når voksne prioriterer andre ting fremfor å lytte til barnet, sender det klare signaler til barnet om hva som er viktig og mindre viktig i livet.

Informant B som også er pedagogisk leder nevnte ikke noe om tid og at tid kunne sette begrensninger. På spørsmål om hvilke holdninger hen opplever at personalet har til undring i barnehagen, svarer hen:

«Jeg arbeider med personalet for å skape en kultur som verdsetter undring og nysgjerrighet, og vi reflekterer jevnlig over vår praksis og utforsker måter å fremme dette i barnehagens daglige rutiner og aktiviteter.»

Ifølge informant B er dette noe de arbeider med i personalet, og de reflekterer jevnlig over praksis, samt utforsker måter å fremme dette på. Dette kan sees i lys av Nordli og

Thormodsæter (Nordli & Thormodsæter, 2010, s. 48). Som understreker at det er en kompleks oppgave å endre barnehagekulturen eller praksisen. De hevder at det ikke tilstrekkelig å bare diskutere temaet på personalmøte eller planleggingsdag, men for at man skal kunne endre praksis må en endre tankemåter, kommunikasjon og handlinger. Her kan man få inntrykk av at måten de arbeider på gjør at tidspresset ikke er like stort og begrenser i hverdagen. Informant B opplever at personalet ser verdien av å oppmuntre til undring og nysgjerrighet blant barna, og ser på undring som en viktig drivkraft for læring og utvikling. Det kan se ut til at personalet har sammen tankegang og at de aktivt bruker refleksjoner for å forbedre sin praksis, slik at de har muligheten til å skape en kultur som verdsetter undring og nysgjerrighet.

4.2 Den voksne som skaper undring eller er med på undring

Informantene ble bedt om å reflektere over hvordan de forstår voksenrollen i møte med det undrende barnet. Informant A sier følgende:

«Det er de voksne sin rolle er å legge til rette for undring. At vi utfordrer dem med å stille spørsmål, gjerne åpne spørsmål. Så vår rolle er jo å tilrettelegge for at barns undring skjer.»

Informanten legger mye vekt på at man skal legge til rette for undring, og at hen skal bidra med noe inn til leken eller ofte komme med innspill. Hen forteller at det er de voksne sin oppgave å legge til rette for at barns undring skal skje.

Informant B mener også at det er viktig at man legger til rette for undring, at dette innebærer å være lyttende til barns spørsmål og ideer, og at man oppmuntrer deres nysgjerrighet. Hen tenker også at det er viktig at vi kan forklare barna at vi ikke har alle svarene og at man dermed kan være åpen for å lære sammen med barna. Dette kan sees i lys av Broström og Frøkjær (Broström & Frøkjær, 2016, s. 51) som understreker viktigheten av at barnehagelærer legger til rette for barns undring og utforskning, og at man kan holde seg interessert i bakgrunnen i stede for å gi barna umiddelbare fasitsvar.

Likevel kan det se ut til at informantene har litt ulikt syn på undring, hvor informant A legger mer vekt på å det er de voksnes rolle å legge til rette for undring, mens informant B har fokus på at å være en støttende veileder, være lyttende til barnas spørsmål, men også oppmuntre til deres nysgjerrighet. Informant A forteller at de jobber med noe som kalles læringsstøtte. Hen sier:

«Vi har mye fokus på det å stille åpne spørsmål, å få til det vi kaller for tilbakemeldingssirkler. Det at vi da får til en dialog med barna, da stiller vi først et spørsmål til barnet og barnet svarer, så stilles det jo gjerne et spørsmål tilbake så får vi til det nok mange ganger har vi jo fått barna til å undre seg.»

Dette kan vi se opp mot Piaget og Vygotskji teori (Lillemyr, 2020, s. 111-112), hvor Vygotskij mener at all vår læring og tenkning har sitt utgangspunkt i sosial aktivitet. Det vil si at det vi gjør sammen med andre, påvirker hvordan vi tenker og hva vi lærer. Piaget mener at den viktigste formen for kunnskap er den kunnskapen som barna skaper selv, da han var imot en lærerstyrt undervisning. Han fokuserte på hvordan barna utvikler seg til å se verden fra andres synspunkt. En voksen som gir rom for barnas egne oppdagelser og ved å støtte dem i deres læring, vil kunne skape egen kunnskap gjennom erfaring. Når den voksne unngår å gi ferdige svar eller instruksjoner, men heller oppmuntrer barna til å reflektere å løse problemer på egenhånd, vil være med på å styrke barnas evne til å tenke kritisk og utvikle sin egen forståelse av verden. Med utgangspunkt i Vygotskijs teori kan det tenkes at det er viktig at den voksne er bevisst over sin rolle som veileder, slik at det skapes en læringskultur der barna opplever at deres undring og utforskning blir sett og hørt.

Informant A hadde med en praksisfortelling hvor hen hadde vært deltakende i barns undring. Barna lagde en labyrinth i sandkassen. I labyrinthen var det et hull og informanten spurte barna *«hva er det som er i hullet?»*.

På oppfølgingsspørsmål til praksisfortellingen (vedlegg 4), spør jeg hva informanten tenker om sin rolle i møte med det undrende barnet? Informanten svarer:

«Det er jo at jeg selv blir veldig nysgjerrig på hva er det barna leker med. Og da er det jo gjerne for å tilføye noe til leken, og gjerne bidra inn til at kanskje leken utvikler seg»

Informanten forteller at hen var redd for å forstyrre leken, da de hadde en veldig fin lek. Hen satte seg derfor ned en plass der hen så at det var mulig, uten å forstyrre. Hen ble da dratt kjapt inn i leken. Videre nevner informanten at når hen stilte spørsmålet om *«hva som finnes i hulen de hadde laget»*, tror ikke hen at de hadde tenkt over det før hen stilte spørsmålet. Så når informanten stilte spørsmålet ble de litt sånn *«oja, her kan det jo være en skorpion inni.»*

Schutz (Amundsen, 2013, s. 154-156) argumenterer for at barn forstå verden gjennom handling, dette gjør de ved å skape lekeverdener hvor de tar på seg ulike roller og handler i

tråd med disse. Han ser på lekens verden som et avgrenset område i meningsdanning, der barn kan undre seg, tolke livet og tilværelsen. Informanten sier at det virket som at barna i denne settingen undret seg over en fantasi. I denne situasjonen kan vi se hvordan informanten, i lys av Deweys (Elfström, Nilsson, Sterner & Wehner-Godée, 2016, s. 174) synspunkter, tilpasset seg barns lek og undring. Ved å være oppmerksom på barnas aktiviteter og spørsmål og ved å stille åpne spørsmål slik som informanten gjorde, forsøkte hen å fange opp barnas interesse og oppmuntre til videre utforskning. Dette reflekterer Deweys ide om at den voksne bør være en aktiv deltaker i barnas læringserfaringer, ved å bygge videre på deres naturlige nysgjerrighet og interesser.

Informant B ønsker å være en støttende veileder for barna i deres undring, som nevnt vil dette innebære at hen er lyttende til barns spørsmål og ideer, å oppmuntre deres nysgjerrighet og å tilby dem ressurser og muligheter til å forstå verden. I informant B sin praksisfortelling (vedlegg 5) kan vi se at informanten støtter barnets undring ved å oppmuntre til å se nærmere på billen. Dette kan sees opp mot at Locke (Amundsen, 2013, s. 68) argumenterer for at barns undring og nysgjerrighet et sterkt ønske på å lære. I stedet for å le av barns spørsmål, bør vi heller anerkjenne dem og ta de på alvor. Videre kan vi se at informanten forklarer kort hva de snakket om rundt billen. Men vi kan ikke se hvordan hen tar tak i eventuelle spørsmål som barnet stiller. Men ut fra hvordan hen tok tak i de første spørsmålene kan det tenkes at hen gjør det sammen her. Da informanten legger vekt på at hen ønsker å være en veileder og en ressurs for barnet i undringen. På spørsmål om det er noe informanten ville gjort annerledes sett i ettertid, svarer hen:

«Sett i ettertid er det ikke noe spesifikt jeg ville gjort annerledes. Jeg føler at jeg svarte på barnets spørsmål på en tilfredsstillende måte, og at vi hadde en verdifull samtale og utforskning sammen. Det viktigste er at barnet følte seg sett, hørt og oppmuntret i sin undring, og det føler jeg at vi oppnådde.»

Ut fra hva informanten sier om sin rolle, kan det tenkes at hen oppmuntret barnet til å tenke selvstendig og at barnet fikk reflektere over egne tanker og opplevelser. Olsholt og hans medforfattere (Amundsen, 2013, s. 87) mener at filosofi i barnehagen handler om å tilrettelegge for at barna får hjelp og støtte til å utvikle sin egen tenkning. Som innebærer at den voksne oppmuntrer til at barna får tenke selvstendig og utforske egne ideer. Ved å gjøre dette på en måte som gir barna opplevelse av medvirkning, får barna muligheten til å aktivt

delta i sin egen læring og utvikling. Det handler altså om å skape et læringsmiljø der barna opplever seg som aktive deltakere i sin egen kunnskapsutvikling.

4.3 Undringens vei til læring

Til spørsmålet om hvilke erfaringer de har med undring svarer informant A:

«Det er jo noe man vil få barna til å gjøre. Det er en fantastisk måte å lære på, både utvikle språket og å få gjort seg noen erfaringer»

Videre forteller informanten at det er viktig å bygge opp under barns nysgjerrighet og deres læring og lek med språk, og at voksenrollen i møte med det undrende barnet er å utfordre dem på læring og språk. Det kan se ut til at informanten legger mye vekt på at undringssituasjoner er en fin arena for å ha fokus på språk og læring.

Hals (Hals, 2018, s. 9) skriver at begrepslæring er en viktig del av barns utvikling, der de lærer betydningen av ord og utvikler forståelser av ulike begreper. Begrepslæring skjer i alle ulike situasjoner. Barna får muligheten til å erfare og utforske verden rundt seg gjennom førstehåndserfaring, hvor de får se, berøre og eksperimentere med ulike gjenstander. Personalets rolle i å støtte barns begrepslæring ved å beskrive ord, gi forklaringer og lytte til barna, bidrar også til å stimulere barns undring. Selv om personalet kommer med god veiledning og forklaringer, kan det være viktig å tenke over om barna har rom til å oppdage å utforske på egenhånd. I hvor stor grad bør man fokusere på språkutvikling, fremfor å la barna utforske selv? Carson (Amundsen, 2013, s. 30) uttrykker at barna trenger voksne som de kan dele sin begeistring, glede og følelser med. Det kan tenkes at den voksnes rolle er å være til stede for å støtte og veilede barna, være en som barna kan lene seg på når de oppdager noe nytt og spennende. Dette vil kunne innebære å være en ressurs for barna når de utforsker verden rundt seg. Som barnehagelærer kan man bidra til å utvide barnas perspektiver og veilede dem gjennom utfordringer de møter på veien. Her kan relasjon og tilknytning spille en rolle. Et barn som har god tilknytning til en voksen, vil være friere til å utforske å lære enn et barn med utrygg tilknytning. (Schibbye & Løvlie 2017, s. 83). Det kan være at når barna vet at de har en voksen de kan lene seg på, er de mer sannsynlig til å ta risikoer, utforske å lære av sine erfaringer. Dette kan skape et miljø der barna føler seg frie til å være nysgjerrige og kreative, da barna vet at de har en trygg plass å komme tilbake til hvis de føler seg usikre i en situasjon eller trenger støtte. Det kan tenkes at når barna har en voksen de har tillit til, vil de ikke kunne trenge å bekymre seg for å bli ignorert i undringen eller når de stiller spørsmål.

Den trygge tilknytningen vil derfor kunne føles som en plattform hvor barna kan bygge på sin utforskning og læring, som vil kunne legge til rette for en positiv læringsarena.

Informant A nevner at nye, assistenter og unge mennesker kanskje ikke tenker like mye over akkurat dette med undring, og verdien i undring. Hen sier også at det kan godt være at de er med i undring, men det er ikke sikkert bevisstgjøringen er der like mye, og at de skjønner verdien i det. Er det manglende opplæring eller veiledning i barnehagen som fører til dette? Van Maanen og Schein (Van Maanen & Schein, 1979, I Jakobsen, 2003, s. 74) hever at det ikke bare er innholdet i arbeidsreglene som er viktig for de nyansatte, men også hvordan de lærer disse reglene, det vil med andre ord si at det er ikke bare det som står skrevet i retningslinjene som er avgjørende, men også måten opplæringen gjennomføres på og hvilken kultur skapes rundt reglene. Barnehager har lager hvert barnehageår en årsplan som tar utgangspunkt i rammeplanen, den beskriver barnehagens pedagogiske opplegg. Den gir en overordnet plan på hva barna skal bli eksponert for i løpet av året. I tråd med Van Maanen og Schein vil derfor denne planen kunne være med å legg grunnlaget, men hvordan de faste ansatte tar tak i det vil det kunne være avgjørende for hvordan de nyansatte utfører det i praksis.

I barnehager er ikke bare barnehagelærer som jobber, og når da nyansatte og assistenter ikke vet viktigheten av det som jobbes med og hvorfor det jobbes med, kan det være at barns undring blir avvist, og at det dermed begrenser barns utforskning og læring. Kan det være nødvendig med mer strukturert opplæring? Det kan derfor være viktig at barnehagelærere som sitter med kunnskapen forklarer og lærer, samt gå frem som gode rollemodeller. Dette kan vi se opp mot det Jakobsen (Jakobsen, 2003, s. 151) skriver om rollemodeller. Der rollemodellen har gode handlinger, personlig stil og spesielle egenskaper som andre ønsker å ta i bruk. Denne imitasjonen skjer fordi folk beundrer disse rollemodellene. I denne sammenhengen vil rollemodeller være kollegaer som man ser opp til. Dette vil kunne være kollegaer som er kompetente, har mye kunnskap og erfaring. Slik kan det tenkes at gode rollemodeller vil kunne være med å øke bevisstheten om verdien av undring blant nye ansatte i barnehagen.

Informant B legger også vekt på det er viktig at man som barnehagelærer oppmuntrer til utforskning og læring, og hen ønsker selv å være en person som støtter barns nysgjerrighet og bidra til deres læring. Dette kan sees i lys av Sagbergs (Sagberg, 2016, s. 29) perspektiv, som dreier seg om refleksjon over læring, koblet til undring, om å lytte til barna og utforske verden sammen med dem. Han mener at undring derfor er tett knyttet til pedagogisk ydmykhet, hvor

man skal være åpen for barns undring og være villig til å lære sammen med dem, i stedet for å betrakte seg selv som eneste kilde til kunnskap. En viktig faktor når det gjelder den voksnes rolle mener Sagberg (Sagberg, 2016, s. 34) er at barn søker mening både alene og sammen med voksne. Denne prosessen er avhengig av den voksnes evne til å lytte, være ærlig og utforske det barn undrer seg over. Det innebærer å skape et miljø der barn føler seg trygge nok til å dele sine tanker og undringer, og der de voksne er til stede for å støtte dem i å utforske og forstå verden rundt seg. Sett i et annet perspektiv, hvis den voksne fokuserer for mye på å la barna utforske og oppmuntre dem til å være uavhengige, kan det føre til at barna ikke får den nødvendige støtten de trenger for sin læring. Det er derfor viktig å finne en balanse mellom å gi barna friheten til å utforske og lære på egenhånd, men samtidig være til stede for å støtte og veilede barna i deres læring.

Dette kan vi se igjen i praksisfortellingen til informant B (vedlegg 5). Her har de vært på tur i skogen i nærområdet, hvor et barn var veldig nysgjerrig på en bille som gikk langs bakken. Informanten observerer dette og setter seg sammen med barnet. Barnet spurte *«hvorfor har den så mange bein?»* hvor informanten svarte *«det var et flott spørsmål. Biller har mange bein fordi det hjelper dem å bevege seg rundt og finne mat»*. Dette støttes opp av det Amundsen (Amundsen, 2013, s. 191) sier om undringssamtalen. Det handler om hvordan voksne kan fange opp barns undring i øyeblikket ved å aktivt lytte til barnas undringsuttrykk, hvor målet er å støtte barnas prosesser med å tolke å skape mening. På spørsmål om hva informanten tenker om sin rolle i møte med det undrende barnet i praksisfortellingen svarer hen:

«Jeg satte meg ned med barnet, lyttet til spørsmålene og undringen deres, og forsøkte å oppmuntre til videre utforskning og læring.»

Hvis vi ser dette opp mot Amundsen (Amundsen, 2013, s. 190) som synes det er viktig å be barn om begrunnelser og stille spørsmål til utdypning for å føre samtalen videre, og ikke minst for at barna skal bli kjent med sine egne tanker og hva som bor i dem. Som vi kan se ser det ikke ut til at informanten stiller noe form for spørsmål som kan oppmuntre barnet til å utforske dypere. Brenifiers (Amundsen, 2013, s. 186 & 187) mener at å gi ferdiglagde svar vil være med å sette en stopper for barns undring. I tråd med Amundsens synspunkt kan man tenke seg at informanten kunne fokusert mer på å få begrunnelser og stille spørsmål for å utforske barnets tanker og forståelse. I rammeplanen (2017) står det at personalet skal gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne problemstillinger. Det kan også

tenke seg at hvis informanten blander seg for mye inn i undringen, kan det være med å ødelegge undringssituasjonen til barnet. Ved å oppmuntre til nysgjerrighet og utforskning fra en tidlig alder, vil barna kunne utvikle en positiv holdning til læring som kan vare livet ut.

5.0 Avslutning

For å oppsummere denne bacheloren har jeg gjort rede for en del teorier, som jeg mente var relevant for min problemstilling. Ved å ha brukt denne teorien i drøftingen min, har jeg svart på min problemstilling *«hvilke tanker og forståelse har barnehagelæreren om det undrende barnet? Og på hvilke måter reflekteres dette i pedagogisk praksis?»*

Etter teorien gikk jeg over på metode, hvor jeg beskrev metoden jeg benyttet meg av i innsamlingen av datamaterialet, som da er kvalitativ metode. Videre har jeg beskrevet utvalg av informanter og beskrivelse av gjennomføring, hvor jeg da intervjuet informantene. Da dette var gjort gikk jeg over på metodekritikk, da validitet og reliabilitet. For å diskutere om metoden min er pålitelig og troverdig, samt om resultatene jeg fikk fra datainnsamlingen er relevante i forhold til det jeg ønsker å undersøke. Videre gjorde jeg rede for hvilke etiske hensyn jeg har tatt og hvordan jeg har valgt å analysere mitt datamateriale. Da alt dette var gjort kunne jeg begynne på funn og drøfting.

Jeg valgte å ta i bruk kvalitativ forskningsmetode i oppgaven, hvor jeg intervjuet to pedagogiske ledere, samt tok jeg i bruk indirekte observasjon hvor informantene selv hadde skrevet en praksisfortelling hvor de var deltakende i barns undring.

I funnene mine kommer det frem at begge informantene mener at barns undring er viktig. Slik jeg ser det har informantene ulike tilnærminger til hvordan de støtter barns undring hvor informant A legger vekt på å tilrettelegge for undring gjennom å stille åpne spørsmål og være en aktiv deltaker i barns lek. Mens informant B legger vekt på å være en lyttende veileder som oppmuntrer barnas nysgjerrighet og legger til rette for læring. Vi kan se gjennom praksisfortellingene at deres tilnærminger samsvarer med hvordan de utfører det i pedagogisk praksis. Begge legger vekt på at undring er fantastisk måte for barna å lære på, både språket, men også for å få gjort seg erfaringer i livet. Dette kan også sees igjen i praksisfortelling, da informant B var opptatt av at barnet skulle lære mer om det barnet undret seg over. I løpet av analysen min så jeg at begrepet tid ble sagt flere ganger. Her kom det frem at informant A mener at tid er noe som kommer i veien for å møte barns undring. Dette nevner ikke informant B, slik jeg ser det kan det være at de har ulike måter å jobbe på i barnehagen og at de derfor ser på tid forskjellig.

For å konkludere viser deres tanker og forståelser til at undring spiller en stor rolle i barnehagens læringsmiljø, og at deres tilnærminger til å støtte barns undring variere, men de

bidrar til å fremme barns utforskning og læring på ulike måter. Noe som reflekteres i deres praksisfortellinger.

6.0 Litteraturliste

Amundsen, H. M. (2013). *Barns undring*. Fagbokforlaget

Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Broström, S. & Frøkjær, T. (2016). *Realfag i barnehagen*. Pedagogisk forum.

Carson, N & Birkeland, Å. (2022). *Veiledning for barnehagelærere* (4. utg.). Cappelen Damm Akademisk

Dalen, M. (2013). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming*. (2. utg.). Universitetsforlaget

Elfström, I., Nilsson, B., Sterner, L., Wehner-Godée, C. (2016). *Barn og naturvitenskap – oppdage, utforske og lære i barnehage og skole*. Cappelen Damm akademisk.

Granholt, M. R. (2021). *Barnehagelæreren som inspirator*. Fagbokforlaget.

Jakobsen, C. F. (2003). *Nyansatte i organisasjoner – perspektiver på læring og organisasjonssosialisering*. Abstrakt forlag.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen*:

Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Udir.

<https://www.udir.no/contentassets/5d0f4d947b244cfe90be8e6d475ba1b4/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>

Lillemyr, O. F. (2020). *Lek på alvor*. (4. utg.). Universitetsforlaget.

Nordli, W., & Thormodsæter, A. M. S. (2010). *Tilstedeværende voksne – medvirkende barn - Endringsarbeid i barnehagen*. Høyskoleforlaget.

Sagberg, S. (2016). *Undring: all lærings begynnelse- og mål?* I Øksnes, M. & Sundsdal, E. (Red.), *Læring* (s. 27-47). Cappelen Damm akademisk.

Schibbye, A. L. L., & Løvlie, E. (2017). *Du og barnet. Om å skape gode relasjoner med barn*. Universitetsforlaget.

Thagaard, T. (2013). *systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode*. (4. utg.). Fagbokforlaget.

Vedlegg 1: Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Barnehagelærerens møte med det undrende barnet.»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å **undersøke hvordan barnehagelæreren opplever barns undring og hvordan de er i møte med barns undring**. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan barnehagelærere opplever barns undring og hvordan de er i møte med barns undring. Og ut fra dette finne ut hvordan de ser på undring har en sammenheng med hvordan de møter undrende barn. Bachelor oppgaven vil belyse problemstillingen «Hvilke tanker og forståelse har barnehagelæreren om det undrende barnet? Og på hvilke måter reflekteres dette i pedagogisk praksis?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet

Hva innebærer det for deg å delta?

Metodene som skal brukes er intervju og observasjon i form av praksisfortelling. Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du møter opp til et intervju til avtalt tid som vil ta rundt 30-45 minutter. I forkant av møte må du skrive en praksisfortelling hvor du har vært deltakende med et undrende barn, som du tar med deg til møtet.

Under intervjuet vil det bli tatt lydopptak, dette skal jeg transkribere og analysere. Når jeg er ferdig med det vil lydopptaket bli slettet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 26.04.2024. Etter prosjektslutt vil datamaterialet jeg har samlet inn bli slettet.

Med vennlig hilsen

Tormod Murud-Riser & Oliver Thiel
(Veileder)

Student: Emma Karoline Risvik

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Barnehagelærerens møte med det undrende barnet. og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i et intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Intervjuguide

Oppvarmingsspørsmål:

1. Fortell litt om barnehagen du jobber i
 - Hvordan er arbeidsmiljøet?
 - Hvordan er barnegruppen deres?
2. Hvor lenge har du arbeidet i barnehage, og hvilken erfaring og kompetanse har du?
3. Har du annen relevant yrkeserfaring?

Refleksjonsspørsmål:

Barnehagelærerens forståelse av undring:

1. Hva legger du i begrepet barns undring? Undring/nysgjerrighet?
2. Hva betyr undring for deg?
3. Hvilke erfaringer har du med undring?
4. Hvordan forstår du voksenrollen i møte med det undrende barnet?

Barnehagelærerens opplevelse av undring:

1. Hvordan opplever du at barna undrer seg?
 - I hvilke situasjoner undrer de seg?

Barnehagelærerens møte med det undrende barnet:

1. Hvordan møter du det undrende barnet i hverdagen?
 - Syns du det er vanskelig å møte barn som undrer seg?
 - Hva gjør du for å skape et miljø som oppmuntrer til undring og nysgjerrighet blant barna?
2. Hvilke holdninger opplever du at personalet har til undring i barnehagen?

Oppfølgingsspørsmål til praksisfortelling:

1. Hva tenker du om din rolle i møte med det undrende barnet her?
2. Hvordan opplevde du at barna undret seg?

3. Er det noe du ville gjort annerledes, sett i ettertid? Hva, hvorfor/hvorfor ikke?

Vedlegg 3: SIKT

Meldeskjema / Barnehagelærers møte med det undrende barnet. / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut

16.02.2024

Referansenummer

223613

Vurderingstype

Automatisk

Dato

16.02.2024

Tittel

Barnehagelærers møte med det undrende barnet.

Behandlingsansvarlig institusjon

Dronning Mauds Minne – Høgskole for barnehagelærerutdanning / Seksjon for natur og miljølære

Prosjektansvarlig

Tormod Murud-Riser

Student

Emma Karoline Risvik

Prosjektperiode

11.03.2024 - 26.04.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlege grunnlaget gjelder til 26.04.2024.

[Meldeskjema](#)

Vedlegg 4: Praksisfortelling, informant A

I sandkassa sitter Sg4 og Aj4. Sammen har de en lek med søle og kliss klass. Jeg får høre det er en labyrint, der jeg kunne skli, løpe, klatre og hoppe. Hvis jeg var veldig mye mindre da. Alt var laget i en miniatyr versjon.

Nede i labyrint var det et hull. Jeg spurte Sg4 hva som var nede i der.

Der kunne han fortelle meg det var det en skummel skorpion. Jeg lurte på hva den skorpion gjorde der.

«Han passer på en en kjempestor diamant», sier Sg4 ganske så kontant.

«Og hvis du kommer borti skorpionen, så dør du», roper Aj4.

Jeg spør hva jeg skal gjøre for å kunne ta den diamanten.

Sg4 svarer med en gang «du må ha et gevær. Et gevær som du skal skyte han med, men diamanten får du ikke med deg. Den er nemlig limt fast på en pappplate. En usynlig pappplate». Så jeg spør om det er noe vits for meg å prøve å stjele diamanten. «Nei, ingen vits», sier Sg4

Også raser de hula før de begynner å lage nye hindre i søla

Vedlegg 5: Praksisfortelling, informant B

Vi var på tur i skogen i nærområdet, da jeg observerte et barn som vart veldig engasjert i å studere en liten bille som gikk langs bakken. Sj4 stoppet opp i stien og så på billen. Jeg gikk bort til henne og spurte «ser du på billen Sj4?» mens jeg satte meg ned ved siden av henne. Sj4 nikket og sa «Ja! Se så liten den er, men den har så mange bein. Hvorfor har den det?». Jeg smilte og svarte «det var et flott spørsmål Sj4. Biller har mange bein fordi det hjelper dem å bevege seg rundt og finne mat. La oss se nærmere på den og se om vi kan telle beina sammen».

Vi satte oss ned på bakken og begynte å observere billen nøye. Sj4 synes det var veldig spennende, og vi snakket om hva billen kunne spise, hvor den bodde, og hvorfor den var viktig for naturen. I etterkant kunne jeg høre at Sj4 fortalte videre til de andre barna om det hun hadde funnet ut om billen.